

540. TÉMASZÁMÚ (FELÜLVIZSGÁLT) NEMZETKÖZI KÖNYVVIZSGÁLATI STANDARD

SZÁMVITELI BECSLÉSEK ÉS KAPCSOLÓDÓ KÖZZÉTÉTELEK KÖNYVVIZSGÁLATA

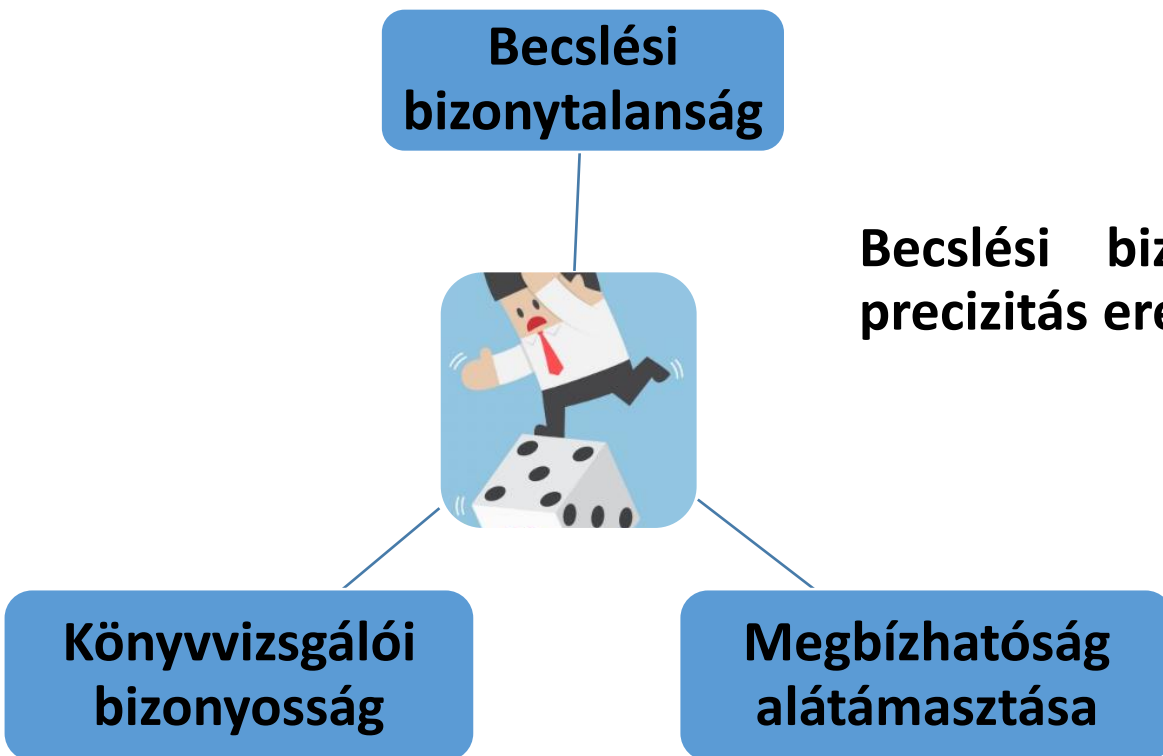
2022. ÉVI OKTATÁSI ANYAG

Madarasiné dr. Szirmai Andrea – Budapesti Gazdasági Egyetem

Kissné Fazekas Erika – Magyar Könyvvizsgálói Kamara

A SZÁMVITELI BECSLÉSEK JELLEGE

A számviteli becslések jellegük szerint nagyon sokfélék, és a vezetésnek akkor van szüksége készítésükre, amikor a pénzbeli összegek nem figyelhetők meg közvetlenül. (ISA 540.2)

Becslési bizonytalanság: az értékelésben lévő precizitás eredendő hiányára való fogékonyság.

A STANDARD FŐBB VÁLTOZÁSAI

- **Eredendő kockázat spektruma**
- **Eredendő kockázati tényezők koncepciójának bevezetése**
- **Az eredendő kockázat és az ellenőrzési kockázat elkülönült felmérését írja elő**
- **Részletesebb kockázatfelmérés**
- **Részletesebb, objektív alapú követelmények a könyvvizsgálati eljárások megközelítése kapcsán**

- **Nagyobb hangsúly a szakmai szkepticizmus gyakorlásán**

- **Átfogó értékelés követelménye**
- **Nagyobb hangsúly a számviteli becslésekhez kapcsolódó közzétételeken**
- **Kétirányú kommunikáció fontossága**
- **Részletesebb dokumentációs követelmények**
- **Új, részletesebb Alkalmazási és egyéb magyarázó anyagok**

A szakmai szkepticizmus erősítése

„megkérdőjelez”

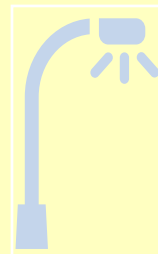

A könyvvizsgálati eljárások megtervezése és végrehajtása olyan módon, amely nem hajlik olyan könyvvizsgálati bizonyíték szerzése felé, amely megerősítő lehet vagy olyan könyvvizsgálati bizonyíték kizárása felé, amely ellentmondó lehet

„újragondol”

Átfogó értékelés követelménye

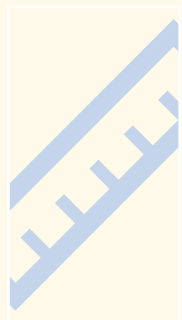
A vezetés lehetséges elfogultságának hangsúlyozása

ISA 540 (MÓDOSÍTOTT) A KÖNYVVIZSGÁLATI MUNKAFOLYAMATBAN

Méretre szabhatóság

A kockázatfelmérési és a további könyvvizsgálati eljárások jellege, ütemezése és terjedelme változó lehet a lényeges hibás állítás kockázatainak felmérése függvényében

A további eljárásoknak a felmért kockázatra kell válaszolniuk: minél magasabb a felmért kockázat, annál meggyőzőbb könyvvizsgálati bizonyíték kell

az Alkalmazási és egyéb anyagokban külön bekezdések foglalkoznak a méretre szabhatóság kérdésével.

TERVEZÉS - 1. A becslés megértése és kockázatfelmérési eljárások végrehajtása

1. A gazdálkodó egység és környezetének megismerése

2. A gazdálkodó egység könyvvizsgálat szempontjából releváns belső kontrolljainak felmérése

A releváns belső kontrollok felmérése

- a) Felügyelet és irányítás terjedelme
- b) Speciális tudás
- c) A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata
- d) A számviteli becslés adatbázisa
- e) A gazdálkodó egység kontroll-tevékenységei
- f) Visszamenőleges áttekintés

a) Felügyelet és irányítás terjedelme

- Etikus viselkedési kultúra?
- Megbízható, erős kontrollkörnyezet?
- Kontrollt biztosító IT és egyéb folyamatok?
- Megfelelő tudás és készség ellenőrzése?
- az irányítással megbízott személy független-e a vezetéstől és van-e elegendő információja a vezetői becslés értékeléséhez?
- Ellenőrzött-e a becslések készítésének folyamata?

- a) *Felügyelet és irányítás terjedelme*
- b) *Speciális tudás*
- c) *A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata*
- d) *A számviteli becslés adatbázisa*
- e) *A gazdálkodó egység kontroll-tevékenységei*
- f) *Visszamenőleges áttekintés*

b)

- Összetett események és szerződések
- Összetett értékelések és modellek
- Számviteli előírások
- Szokatlan esemény vagy körülmény
- Elegendő munkatárs és vállalati belső tudás a becslésekhez

c) A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata

- A jelentős becslési területek azonosításának feladata?
- A becsléshez szükséges adatok, információk kiválasztásának és megfelelőségének biztosítása?
- Együttműködés a különböző osztályok és részlegek között?
- IT környezet biztosítása?
- A vezetés hogyan azonosította és kezeli a vezetés elfogultságából vagy csalásból eredő hibás állításra való fogékonyságot a számviteli becslések készítése során?

d) A számviteli becslés adatbázisa

- Rutinszerű/ ismétlődő ügyletek vagy egyszeri/szokatlan ügyletek?
- Közzétételek teljességének biztosítása?
- **Megfelelő módszerek (modellek), feltételezések és adatok alkalmazása**
- Változás a becslési módszerben?
- **Becslési bizonytalanság kezelése?**
- A vezetés hogyan tekinti át és használja a korábbi számviteli becslések végeredményeit?

Módszerek, feltételezések és adatok

Módszer - Hogyan?

- Relevancia
- Pontosság
- Validálás
- Elméleti megalapozottság
- Matematikai helyesség
- Adatok pontossága és teljessége
- Megfelelő feltételezések
- Aktualizált, felülvizsgált módszerek
- Végeredmények kiigazításai
- Módszer dokumentálása
- Alkalmazást támogató IT környezet

Feltételezések

- Relevancia
- Megbízhatóság
- Alátámasztottság – dokumentálás
- Forrás
- Teljesség
- Összhang
- Közzétételeknek való megfelelés

Adatok

- Teljesség
- Megbízhatóság
- Aktualizált és karbantartott
- Összhang a korábbi adatokkal
- Külső vagy belső információforrás
- Adatok jellege és forrásuk
- Alátámaszthatóság
- IT környezet: gyűjtés, átvitel és feldolgozás

Becslési bizonytalanság értelmezése és kezelése

- Hogyan jutott a vezetés a számviteli becslés végeredményére?
- Közzétételi követelményeknek meg tud- e felelni?
- Ha a számviteli becslés jellege igényli, a vezetés azonosított-e, és ha igen, hogyan, alternatív módszereket, jelentős feltételezéseket vagy adatforrásokat – összhangban a vonatkozó számviteli szabályokkal – és mindezek tükrében végzett-e alternatív kimenetekre vonatkozó számításokat?

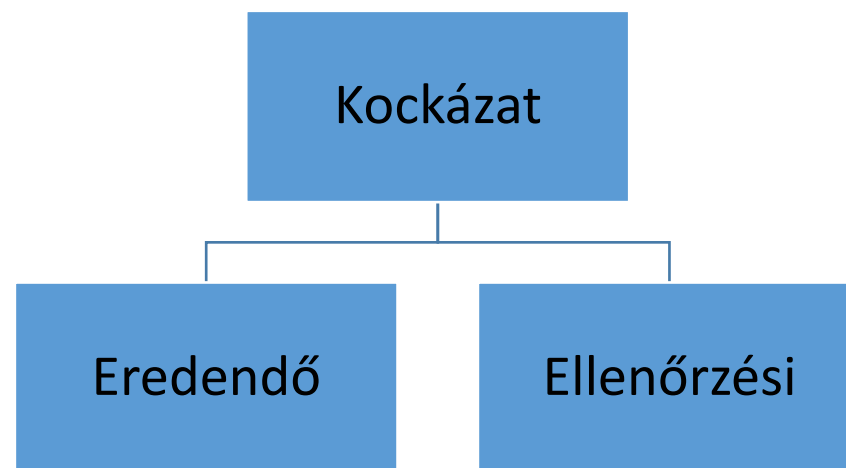
e) A gazdálkodó egység kontroll-tevékenységei

- A becslések kialakításához használt adatok megfelelősége
- A becslések felülvizsgálata és jóváhagyása
- A becslések készítéséért felelős és az adott ügyleteket végző személyek közötti feladatmegosztás
- Hatékony kontroll: tudja-e kezelni a kontroll-tevékenység a szubjektivitásból és becslési bizonytalanságból eredő lényeges hibás állítások kockázatát vagy a becslések összetettségét?
- IT – kontrollok szükségessége

- a) Felügyelet és irányítás terjedelme
- b) Speciális tudás
- c) A gazdálkodó egység kockázatfelmérési folyamata
- d) A számviteli becslés adatbázisa
- e) A gazdálkodó egység kontroll-tevékenységei
- f) Vizsgamenőleges áttekintés**

- Reagálás az előző időszakai becslések eredményeire
- Előző évvel összevetés
- Áttekintették-e az adatok, feltételezések, módszerek változásait és azok indokoltságát?

TERVEZÉS: 2. A lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása és felmérése

A számviteli becslés

- milyen mértékben van kitéve **becslési bizonytalanságnak**
- milyen mértékben befolyásolják az **összetettség, szubjektivitás vagy egyéb eredendő kockázati tényezők**

Hogyan tudja a könyvvizsgáló meghatározni a számviteli becslési bizonytalanság mértékét?

- A gazdálkodó egység környezetének megismerése és belső kontrolljának felmérése
- A számviteli keretrendszer előírásai a számviteli becslések végrehajtására
- Becslési bizonytalanságok és kezelésük bemutatása a kiegészítő mellékletben
- A vezetés lehetőségei a pontos és megbízható számviteli becslésre vonatkozóan
- A vállalkozás folytatásának elve a becslési bizonytalanság hatására érvényesülni tud-e (ISA 570)

Hogyan értelmezhetőek és mérhetőek az összetettség, szubjektívitas vagy egyéb eredendő kockázati tényezők?

Ezt az elemzést végre kell hajtani:

- számviteli becslés során alkalmazott módszer, feltételezések és adatok kiválasztása és alkalmazása kapcsán
- a vezetés pontbecslésének során,
- a pénzügyi kimutatások kiegészítő mellékletében bemutatott információkhoz kapcsolódóan.

A KÖNYVVIZSGÁLÓI BIZONYÍTÉKOK MEGSZERZÉSE:

3. Válaszok a lényeges hibás állítás felmért kockázataira

Könyvvizsgálói megközelítések

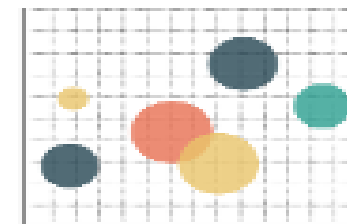
A) Könyvvizsgálati bizonyíték szerzése a könyvvizsgálói jelentés dátumáig bekövetkező eseményekből

B) Annak tesztelése, hogy a vezetés hogyan készítette el a számviteli becslést

C) A könyvvizsgáló pontbecslésének vagy az általa becsült tartománynak a kialakítása

A) Könyvvizsgálati bizonyíték szerzése a könyvvizsgálói jelentés dátumáig bekövetkező eseményekből

- ISA 560 Fordulónap utáni események standard
- Önmagában szolgálat-e elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot?
- A fordulónap és az értékelés időpontja között mennyi idő telik el és közben a körülményekben és egyéb releváns feltételekben történtek-e (és milyen jellegű és mértékű) változások?

B) Annak tesztelése, hogy a vezetés hogyan készítette el a számviteli becslést – Módszerek, feltételezések, adatok

Közös

- számviteli szabályoknak megfelelő?
- alkalmazását a vezetőség tudja-e megfelelően indokolni?
- megfelelő-e az adott körülmények között?
- voltak változ(tat)ások és azok indokoltak?
- azonosítható-e a vezetés elfogultságára utaló jelzés?

Feltételezések

- több feltételezés esetén ezek összhangban állnak-e egymással?
- készít-e a vezetés érzékenységvizsgálatot?
- a vezetésnek áll-e szándékában és van-e képessége jövőbeni bizonyos lépések megtételére?

Módszer

- a számítási folyamat megfelelő?
- ha a vezetés azt állapította meg, hogy különböző módszerek jelentősen eltérő becslések tartományát eredményezik, hogyan vizsgálta a vezetés ezeknek az eltéréseknek az okait?
- összetett modellezés esetében a modell elemeit és a megítéléseket következetesen és megfelelően alkalmazzák?
- azonosítható-e a vezetés elfogultságára utaló jelzés?
- a jelentős feltételezések és az adatok integritását fenntartották a módszer alkalmazása során?

Adatok

- külső vagy belső adatokat használnak?
- egy vagy több adatforrás? Ezek és kapcsolataik, összefüggéseik hogyan ellenőrizhetők?
- valós értékelés esetén - inputok
- az adatok relevánsak és megbízhatók-e?
- a vezetés megfelelően értette vagy értelmezte-e az adatokat, beleértve a gazdálkodó egység jogi vagy szerződéses feltételeinek következményeit, hatásait.

B) Annak tesztelése, hogy a vezetés hogyan készítette el a számviteli becslést - Pontbecslés és a becslési bizonytalanság könyvvizsgálói áttekintése

Könyvvizsgálónak fel kell mérnie, hogy a vezetés...

megértette-e és kezelte-e a becslési bizonytalanságokat

megfelelő pontbecslést választott-e

a becslési bizonytalanságra vonatkozó kapcsolódó közzétételek kidolgozásával megfelelően kezelte-e a becslési bizonytalanság bemutatását a pénzügyi kimutatásokban.

Eset – termelőberendezés értékének meghatározása

A vezetés lépései és megállapítása:

- A vezetés kiszámolta az eszköz jövedelemtermelő képesség alapú használati értékét, de külön az értékesítési költséggel csökkentett valós értékét közvetlen piaci érték alapján nem vizsgálta
- Módszer: DCF
- Jelentős feltételezések: tervezett jövőbeni cash-flowk, diszkontráta, hátralévő hasznos élettartam
- Adatok: bekerülési érték, múlt időszak cash flowi, piaci elemzés az adott termékre vonatkozóan, független külső adatok elfogadott minősítőtől, DCF kalkuláció adatai
- A vezetés becslési bizonytalansága: magas: időtartam, több becsült tényező, érzékenység elemzés

Könyvvizsgálói feladat – Modell és módszer:

- Megfelelő-e a modell az értékeléshez?
- **Közvetlen piaci érték megállapítása szükséges?**
- **DCF modell áttekintése**
- Matematikai ellenőrzés
- Összevetés előző évvel

Könyvvizsgálói feladat – Feltételezések:

- A vezetőség feltételezéseinek megfelelőségének megkérdőjelezése a rendelkezésre álló alternatívákhoz képest
- Releváns, ésszerű és reális feltételezések kerültek-e alkalmazásra?
- Érzékenységi elemzés elvégzése (vagy a vezetés által készített elemzés felülvizsgálata)
- **A feltételezések teljességének értékelése**
- Feltételezések következetességének áttekintése
- Szükséges-e szakértő?
- A vezetés szándékának és az intézkedések végrehajtására való képességének értékelése

Könyvvizsgálói feladat – Adatok:

- Vezetés elfogultságára utaló jelek – kedvező diszkontráta és cash flow adatok
- **Adatokat alátámasztó dokumentáció vizsgálata**
- Az adatok megfelelőek-e a számviteli szabályoknak, pontosak-e, teljeskörűek-e

Könyvvizsgálói feladat: a vezetés megértette-e és kezelte-e a becslési bizonytalanságot?

- Készült-e érzékenység elemzés? Ennek vizsgálata
- **Következtetés a menedzsment által választott pontbecslés megfelelőségéről**
- A közzétételek ésszerűségére vonatkozó következtetés
 - Megfelelően írják le a becslést?
 - Megmagyarázzák a becslési folyamat jellegét és korlátait?

C) A könyvvizsgáló saját pontbecslése vagy az általa becsült tartomány kialakítása

Indokolt lehet, hogy a könyvvizsgáló saját pontbecslést vagy becsült tartományt határozzon meg, ha:

úgy ítéli meg, hogy a vezetés nem értette meg vagy kezelte megfelelően és észszerűen a becslési bizonytalanságokat

az eddigi tapasztalatok alapján a vezetés eljárása várhatóan nem lesz hatékony

a gazdálkodó egység kontroll tevékenységei rosszul megtervezettek és/vagy nem működnek hatékonyan

a fordulónap utáni események ellentmondani látszanak a vezetés becsléseinek

vannak megfelelő alternatív feltételezések vagy vonatkozó adatforrások, adatok

A KÖNYVVIZSGÁLÓI BIZONYÍTÉKOK MEGSZERZÉSE: KÖZZÉTÉTELEK

ÉSZSERŰ

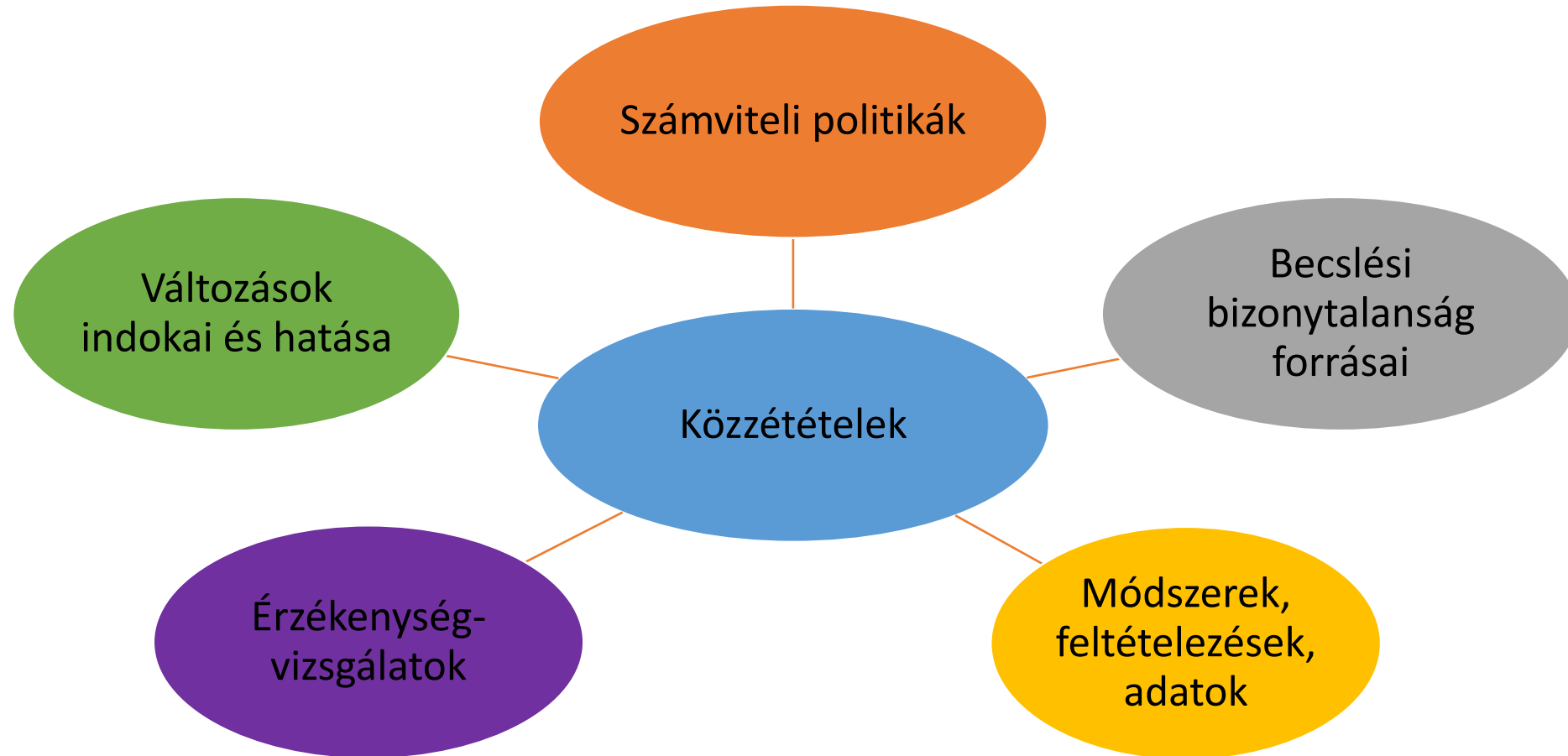
MEGFELELŐ

Közzétételi követelmények:

- Pénzügyi beszámolási keretelvek által előírt közzétételek
- Szabályozó szervezetek által elvárt közzétételek
- Egyéb közzétételek a valós bemutatás érdekében

KÖZZÉTÉTELEK (folyt.)

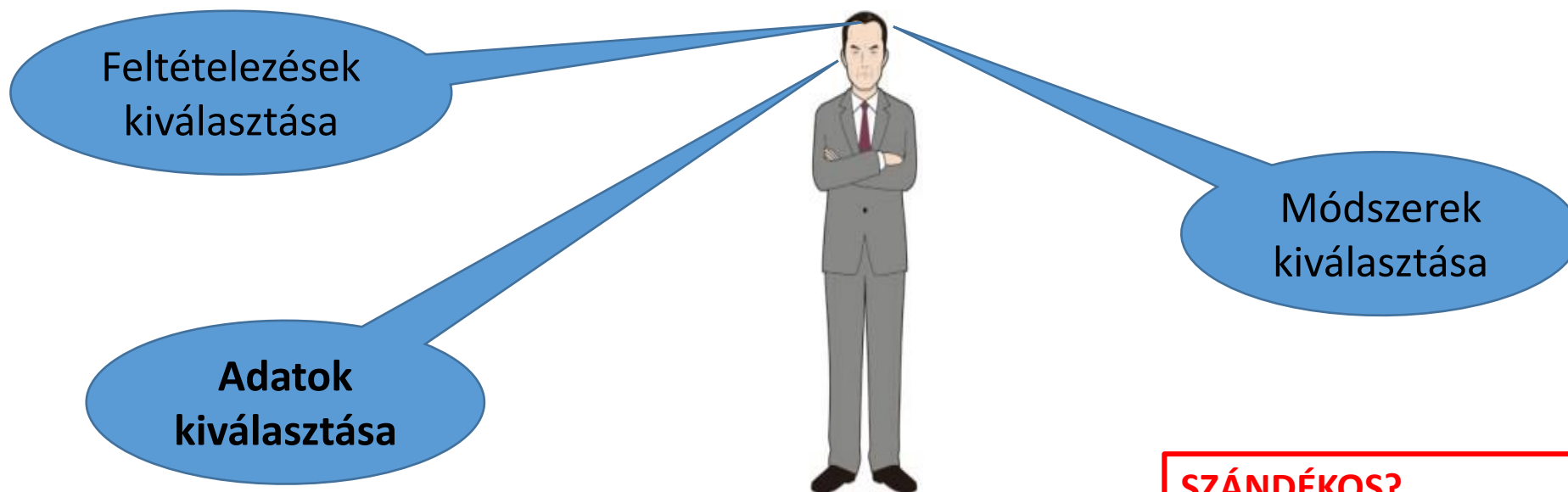

A KÖNYVVIZSGÁLÓI BIZONYÍTÉKOK MEGSZERZÉSE

4. A VEZETÉS ELFOGULTSÁGÁRA UTALÓ JELZÉSEK

Definíció: A vezetés semlegességének hiánya az információk előállítása során

SZUBJEKTIVITÁS!

**SZÁNDÉKOS?
HATÁSA A KÖNYVVIZSGÁLATRA?**

Példa

A Társaság fényképezőgépeket gyárt, beszámolóját az IFRS-ek alapján állítja össze. Az utóbbi időben a mobiltelefonokba épített kamerák térnyerése és fejlődése jelentős negatív hatást gyakorolt a Társaság bevételeire és eredményességére. A vezetés a romló piaci körülményeket értékvesztésre utaló indikátorként azonosította, ezért a fordulónapra vonatkozóan becslést készített a termelőüzem megtérülő értékére vonatkozóan. A becslés készítésénél a Társaság az üzem használati érték számítására vonatkozó DCF modellt alkalmazott, amelyben több feltételezést használt.

A könyvvizsgáló a feltételezések vizsgálatakor azonosította, hogy a vezetés által használt jövőbeli bevételekre vonatkozó feltételezés **túlzottan optimistának** tűnik, ami a vezetés elfogultságára utaló jelzés lehet.

ÁTTEKINTÉS, LEZÁRÁS: 5. ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉS (STAND BACK)

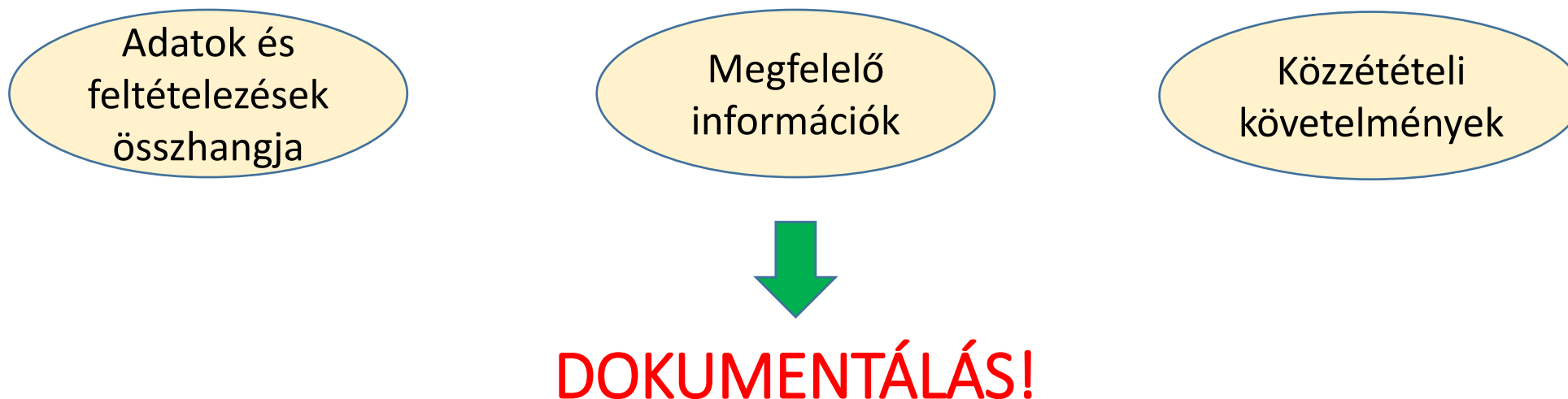
- Emelt szintű követelmény! (Ld. még: ISA 330)
- A könyvvizsgáló a végrehajtott eljárások és megszerzett bizonyítékok alapján értékeli, hogy:
 - továbbra is helytállóak-e a hibás állítás kockázatainak felmérései Igen: ✓
Nem: **kiegészítő eljárások**
 - a vezetés döntései összhangban vannak-e a vonatkozó beszámolási keretelvekkel
 - a megszerzett bizonyíték elegendő és megfelelő-e a számviteli becsléssel kapcsolatos könyvvizsgálói vélemény kialakításához

**FONTOS: MINDEN BIZONYÍTÉKOT FIGYELEMBE KELL VENNI, AKÁR MEGERŐSÍTŐ,
AKÁR ELLENTMONDÓ!** **SZAKMAI SZKEPTICIZMUS**

ÁTFOGÓ ÉRTÉKELÉS (STAND BACK) folyt.

- **Értékelés eredménye:**

A számviteli becslések és kapcsolódó közzétételek észszerűek-e a vonatkozó pénzügyi beszámolási keretelvek összefüggésében?

ÁTTEKINTÉS, LEZÁRÁS: 6. ÍRÁSBELI NYILATKOZATOK

- ISA 580. témaszámú standarddal összhangban
- Kitől?
 - Vezetéstől
 - Irányítással megbízott személyektől
- Miről?
 - A számviteli becslések és a kapcsolódó közzétételek készítésekor alkalmazott **módszerek, jelentős feltételezések és adatok megfelelőségéről**
 - A könyvvizsgáló megítélése alapján konkrét számviteli becslésekkel kapcsolatban:

Releváns
információk
teljessége

Vezetés
szándékai és
képessége

Közzétételek
teljeskörű-
sége

Speciális
szakértelem
alkalmazása

Fordulónap
utáni
események

Megjelenítési
kritériumok

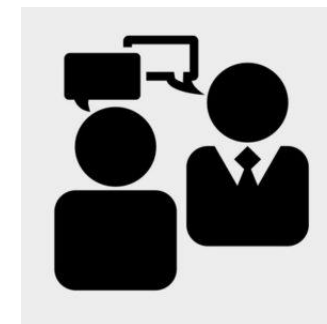
ÁTTEKINTÉS, LEZÁRÁS: 7. KOMMUNIKÁCIÓ

- Új bekezdésként a felülvizsgált standardban az ISA 260 (Felülvizsgált) standarddal összhangban

ISA 260. 16 (a): „A könyvvizsgálónak kommunikálnia kell az irányítással megbízott személyek felé:

*A könyvvizsgáló álláspontját a gazdálkodó egység számviteli gyakorlatának jelentős minőségi szempontjairól, beleértve a számviteli politikákat, a **számviteli becsléseket** és a pénzügyi kimutatások közzétételeit.”*

- Külön Függelék (2. számú) azon kérdésekről, melyet a könyvvizsgáló mérlegelhet az irányítással megbízott személyek felé történő kommunikáció során
- ISA 265 Standarddal összhangban írásban kommunikálandó a belső kontroll azonosított jelentős hiányosságai
- Szabályozó szervezetekkel és prudenciális felügyeletekkel való kommunikáció

ÁTTEKINTÉS, LEZÁRÁS: 8. DOKUMENTÁLÁS

- Könyvvizsgálati dokumentációra vonatkozó további standardok előírásai: ISA 230, ISA 315 (2019-ben felülvizsgált), ISA 330
- Mit?
 - Gazdálkodó egység és környezete megismerésének kulcsfontosságú elemeit
 - Könyvvizsgálati eljárások kapcsolatát az állítások szintjén fennálló lényeges hibás állítás okaival
 - A könyvvizsgáló válaszát, amikor a vezetés nem tett megfelelő lépéseket a becslési bizonytalanság megértése és kezelése céljából
 - A vezetés lehetséges elfogultságára utaló jelzéseket és ezek értékelését a könyvvizsgálatra való kihatásokról
 - A jelentős megítéléseket azzal kapcsolatban, hogy a számviteli becslések és a kapcsolódó közzétételek észszerűek-e, vagy hibás állítást tartalmaznak-e

DOKUMENTÁLÁS

- Szakmai szkepticizmus demonstrálása a dokumentációban
 - Megerősítő és ellentmondó bizonyítékok dokumentálása és értékelése
 - Számviteli becslésekre és közzétételekre vonatkozó saját várakozás kidolgozása
 - Vezetéssel és az irányítással folytatott kommunikáció dokumentálása
 - Vezetés lehetséges elfogultságára utaló jelzések dokumentálása

„SEMMI SEM ÁLLANDÓ, CSAK A VÁLTOZÁS MAGA.”
(HERAKLEITOSZ)

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMÜKET!